

TIBBIYOT TALABALARI UCHUN INGLIZ TILIDAGI TERMINOLOGIK KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISHNING INNOVATSION USULLARI

Sattorova Xilola To'ychiyevna

Xalqaro Innovatsion Tibbiyot texnikumi

Tibbiyotda xorijiy til fani o'qituvchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada tibbiyot talabalari uchun ingliz tilidagi terminologik kompetensiyani shakllantirishning innovatsion usullari tahlil qilinadi. Tibbiy terminologiyaning kasbiy faoliyatdagi ahamiyati, uni o'qitishning zamonaviy pedagogik yondashuvlari hamda CLIL texnologiyasi, raqamli ta'lim vositalari, sun'iy intellekt, gamifikatsiya, simulyatsion ta'lim va loyiha metodlarining samaradorligi yoritiladi. Shuningdek, terminologik kompetensiyani rivojlantirish orqali talabalarning kasbiy kommunikativ kompetensiyasi, ilmiy-tadqiqot faoliyati va xalqaro tibbiy hamjamiyatdagi ishtirokini takomillashtirish masalalari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: tibbiy terminologiya, terminologik kompetensiya, ingliz tili, tibbiyot ta'limi, CLIL, sun'iy intellekt, gamifikatsiya, raqamli texnologiyalar, simulyatsion ta'lim, kommunikativ kompetensiya.

Аннотация. В данной статье рассматриваются инновационные методы формирования терминологической компетенции по английскому языку у студентов медицинских специальностей. Анализируется значение медицинской терминологии в профессиональной деятельности, а также эффективность современных педагогических технологий, включая CLIL, цифровые образовательные ресурсы, искусственный интеллект, геймификацию, симуляционное обучение и проектные методы. Особое внимание уделяется развитию профессиональной коммуникативной компетенции студентов и их готовности к международному профессиональному взаимодействию.

Ключевые слова: медицинская терминология, терминологическая компетенция, английский язык, медицинское образование, CLIL, искусственный интеллект, геймификация, цифровые технологии, симуляционное обучение, коммуникативная компетенция.

Annotation. This article examines innovative methods for developing English medical terminological competence among medical students. It highlights the importance of medical terminology in professional practice and analyzes the effectiveness of modern educational approaches, including CLIL technology, digital learning tools, artificial intelligence, gamification, simulation-based learning, and project-based methods. The study emphasizes the role of terminological competence in enhancing students' professional communication skills, academic performance, and participation in the international medical community.

Keywords: medical terminology, terminological competence, English language, medical education, CLIL, artificial intelligence, gamification, digital technologies, simulation-based learning, communicative competence.

Kirish

Zamonaviy globallashuv sharoitida ingliz tili tibbiyot sohasining xalqaro muloqot vositasi sifatida alohida ahamiyat kasb etmoqda. Dunyo miqyosida chop etilayotgan ilmiy maqolalarning katta qismi ingliz tilida nashr etilishi, xalqaro konferensiyalar, tibbiy protokollar, klinik tavsiyalar va ilmiy tadqiqotlarning aksariyati ingliz tilida yuritilishi tibbiyot mutaxassislaridan yuqori darajadagi xorijiy til kompetensiyasini talab qiladi. Ayniqsa, tibbiyot talabalari uchun terminologik kompetensiyani shakllantirish kasbiy tayyorgarlikning ajralmas qismi hisoblanadi. Terminologik kompetensiya nafaqat tibbiy terminlarni bilishni, balki ularni to'g'ri tushunish, qo'llash, tarjima qilish va kasbiy muloqotda samarali foydalanishni ham o'z ichiga oladi.

Tibbiy terminologiya murakkab va ko'p qatlamli tizim bo'lib, uning asosini lotin va yunon tillaridan kirib kelgan terminlar tashkil etadi. Bugungi kunda ingliz tilidagi tibbiy terminologiya xalqaro tibbiyot amaliyotining asosiy tarkibiy qismiga aylangan. Shuning uchun ham tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida ingliz tilidagi terminologik kompetensiyani rivojlantirish dolzarb pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi.

Terminologik kompetensiya deganda mutaxassisning kasbiy terminlarni anglash, eslab qolish, ulardan o'rinli foydalanish, kasbiy matnlarni tahlil qilish va ilmiy muloqotda qo'llash qobiliyati tushuniladi. Tibbiyot talabalari uchun bu kompetensiya kasbiy bilimlarni egallash, zamonaviy ilmiy adabiyotlardan foydalanish va xalqaro tibbiy hamkorlikni amalga oshirish imkonini beradi.

An'anaviy o'qitish metodlari ko'pincha terminlarni yodlashga asoslangan bo'lib, talabalar terminlarning mazmun-mohiyatini chuqur anglab yetmasliklari mumkin. Shu sababli zamonaviy pedagogika terminologik kompetensiyani rivojlantirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanishni tavsiya etadi. Innovatsion metodlar talabalarning faolligini oshirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish va terminlarni uzoq muddatli xotirada saqlashga xizmat qiladi.

Terminologik kompetensiyani shakllantirishda CLIL (Content and Language Integrated Learning) texnologiyasi alohida ahamiyatga ega. Ushbu metod predmet va tilni integratsiyalashgan holda o'qitishni nazarda tutadi. Masalan, talabalar anatomiya, fiziologiya yoki farmakologiya fanlarini o'rganish jarayonida bir vaqtning o'zida ingliz tilidagi terminlarni ham o'zlashtiradilar. Natijada terminlar sun'iy emas, balki real kasbiy kontekstda o'rganiladi.

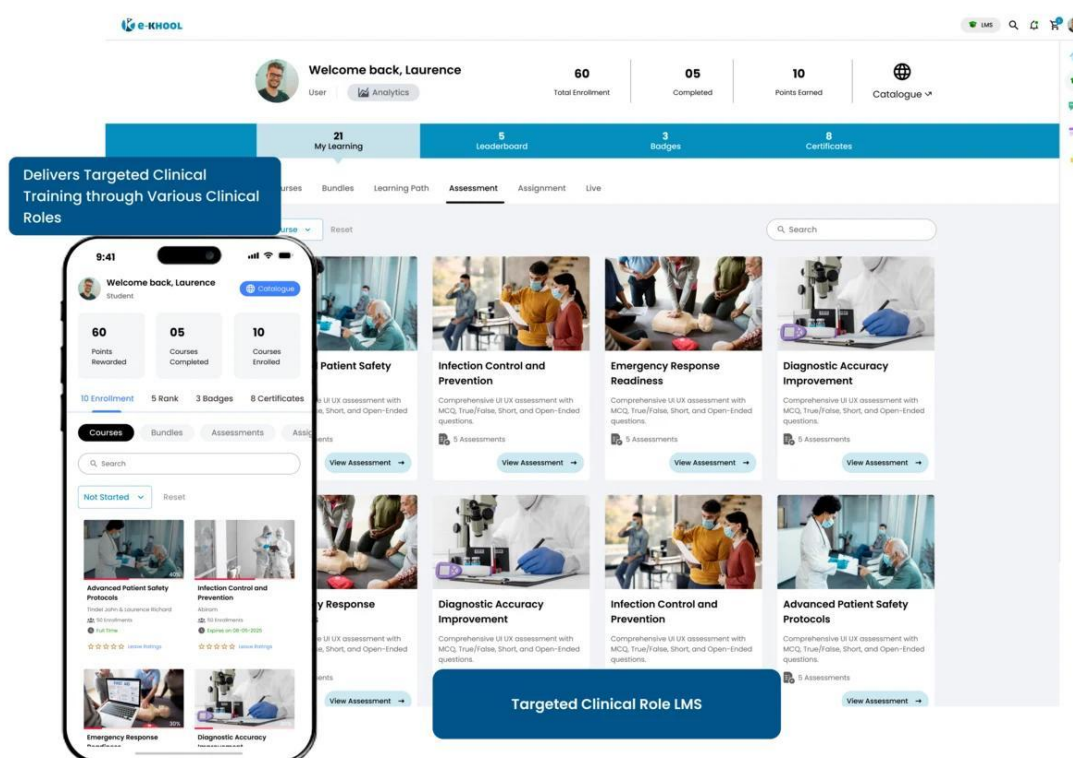
CLIL texnologiyasi yordamida o'quv jarayonini tashkil etishda talabalar ingliz tilidagi ilmiy matnlar bilan ishlaydi, videodarslarni tomosha qiladi, klinik holatlarni

tahlil qiladi va kasbiy muloqotda ishtirok etadi. Bu esa terminologik kompetensiyaning barcha komponentlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Innovatsion metodlardan yana biri problemali ta'lim texnologiyasidir. Mazkur metod talabalarga muammoli vaziyatlarni taqdim etish va ularni mustaqil ravishda hal qilishga undashga asoslanadi. Masalan, klinik holat tavsiflanadi va talabalar bemorning kasalligi, simptomlari hamda davolash usullarini ingliz tilidagi terminlardan foydalangan holda izohlaydilar. Bunday yondashuv terminlarning amaliy qo'llanishini kuchaytiradi.

Raqamli texnologiyalar ham terminologik kompetensiyaning rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Zamonaviy mobil ilovalar, elektron lug'atlar, virtual laboratoriyalar va ta'lim platformalari talabalarga terminlarni mustaqil ravishda o'rganish imkoniyatini yaratadi. Ayniqsa, Quizlet, Kahoot, Anki va Memrise kabi platformalar terminlarni eslab qolishda samarali hisoblanadi.

Raqamli texnologiyalar va tibbiy terminologiya

Sun'iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi terminologik kompetensiyaning shakllantirishda yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. ChatGPT, Gemini, Copilot kabi tizimlar talabalarga terminlarning ma'nosini tushuntirish, klinik holatlarni tahlil qilish, ilmiy matnlarni tarjima qilish va terminologik mashqlar bajarishda yordam beradi. Sun'iy intellekt asosidagi ta'lim vositalari individual yondashuvni ta'minlaydi va har bir talabaning ehtiyojlariga moslashtirilgan o'quv jarayonini tashkil etish imkonini beradi. Gamifikatsiya texnologiyasi ham terminologik kompetensiyaning rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. O'yin elementlaridan foydalanish talabalarning

motivatsiyasini oshiradi va o'quv jarayonini qiziqarli qiladi. Masalan, terminlarni topish, moslashtirish, viktorinalar, krossvordlar va interaktiv topshiriqlar orqali talabalar terminlarni osonroq o'zlashtiradilar.

Tibbiyot ta'limida simulyatsion texnologiyalar ham keng qo'llanilmoqda. Simulyatsion mashg'ulotlar davomida talabalar virtual yoki real modellar bilan ishlash jarayonida ingliz tilidagi terminlardan foydalanadilar. Bu esa nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lash imkonini beradi. Kasbiy kommunikativ yondashuv terminologik kompetensiyani shakllantirishning yana bir muhim usullaridan biridir. Talabalar shifokor-bemor, shifokor-hamshira yoki shifokor-shifokor muloqotlarini modellashtirish orqali terminlarni real kommunikativ vaziyatlarda qo'llashni o'rganadilar. Ushbu metod terminologik bilimlarning faol nutqiy kompetensiyaga aylanishiga xizmat qiladi.

Loyiha asosida o'qitish texnologiyasi ham samarali natijalar beradi. Talabalar tibbiyotning muayyan yo'nalishi bo'yicha ingliz tilida loyiha tayyorlaydilar, ilmiy manbalarni o'rganadilar va taqdimotlar o'tkazadilar. Bu jarayonda terminologik baza sezilarli darajada kengayadi. Tibbiy terminologiyani o'qitishda vizual metodlardan foydalanish ham muhim ahamiyatga ega. Inson miyasi vizual axborotni tezroq qabul qilgani sababli anatomik rasmlar, diagrammalar, infografikalar va videolardan foydalanish terminlarni samarali o'zlashtirish imkonini beradi.

Xulosa.

Xulosa qilib aytganda, tibbiyot talabalari uchun ingliz tilidagi terminologik kompetensiyani shakllantirish zamonaviy tibbiy ta'limning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Tibbiy terminologiyani samarali o'zlashtirish talabalarning kasbiy bilimlarini mustahkamlash, ilmiy adabiyotlar bilan ishlash, xalqaro konferensiyalar va tadqiqotlarda faol ishtirok etish imkoniyatlarini kengaytiradi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, CLIL texnologiyasi, problemali ta'lim, raqamli platformalar, sun'iy intellekt vositalari, gamifikatsiya, simulyatsion ta'lim va loyiha metodlari terminologik kompetensiyani rivojlantirishda yuqori samaradorlikka ega. Ushbu metodlar talabalarning mustaqil fikrlashini, kasbiy muloqot ko'nikmalarini va amaliy faoliyatga tayyorgarligini oshiradi. Shu sababli tibbiyot ta'limi tizimida innovatsion pedagogik texnologiyalarni keng joriy etish va ularni terminologik kompetensiyani rivojlantirish jarayoniga integratsiya qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Mahmudov N. Til va muloqot. – Toshkent: Ma'naviyat, 2020.
2. Safarov Sh. Kognitiv tilshunoslik. – Toshkent: Akademnashr, 2019.
3. Yo'ldoshev B. Lingvodidaktika asoslari. – Toshkent: Fan, 2018.
4. Nurmonov A. Zamonaviy tilshunoslik nazariyasi. – Toshkent: Sharq, 2017.
5. Normurodovna, A. M. (2025). Ingliz tili grammatikasining Ingliz tili kursidagi ahamiyati. In International Educators Conference (pp. 302-309).

6. Normurodovna, A. M. (2025). Tashkilotlar o'rtasidagi hamkorlikda Ingliz tilining ahamiyati. In International Educators Conference (pp. 310-317).
7. Ergashevna, S. M. (2025). Ingliz tili mutaxassislarini tayyorlashda xorijiy tajribalardan foydalanish. In International Educators Conference (pp. 358-365).
8. Ergashevna, S. M. (2025). Ingliz tili mutaxassisi bo'lishda boshlang'ich Ingliz tili darslarining ahamiyati. In International Educators Conference (pp. 350-357).